

REFLEXIONS SOBRE EL DESENVOLUPAMENT RURAL DE LA TERRA ALTA

La comarca de la Terra Alta ha sofert les transformacions típiques de la resta del camp espanyol, amb les seves especials connotacions d'àrea deprimida, dintre del context del desenvolupament català.

La comarca té una superfície total de 74.004 Hes. que es reparteixen de la següent manera: terreny forestal 32.264 Hes. de cultius 30.984 Hes. i la resta d'altres usos.

El sòl de la comarca està molt empobrit, fonamentalment per la falta d'atenció al nostre entorn ecològic, ja tradicional, de la societat industrial i del consumisme desmesurat que amenaça la nostra societat civilitzada. S'ha de tenir en compte que els nivells de matèria orgànica són molt baixos, el 75% del sòl de la comarca estan compresos entre el 0,0 i 1%, el 25% restant es troba en l'1 i el 1'5%.

La pluviometria també ha anat minvant amb el temps, a causa de la gran desforestació, a la càrrega de bestiar que hi va haver en d'altres temps, i últimament, a la gran proliferació d'incendis forestals i per últim a les tècniques de cultiu, i especialment, a la manera de llaurar. Per tot això la pluviometria de la comarca està compresa entre els 350 i els 450l/mt² i any. Aquestes pluges estan concentrades en dues estacions, tardor i primavera, existeix un temps molt llarg de seca a l'estiu, que accentua encara més aquesta situació.

Des de mitjans del segle passat fins a l'any 1920, es produeix a la Terra Alta un increment notable de la població, lligat a una fase d'expansió econòmica de la comarca -sobretot de l'agricultura- fins a arribar a un màxim de 23.365 habitants.

A partir de llavors la població va disminuir, en principi, pel gran èxode cap a Barcelona, de famílies senceres a buscar la fortuna. Després ve la guerra civil espanyola, i s'hi desenvolupa una de les batalles més salvatges, cosa que donà motiu a moltes morts i emigracions.

A la fi cap als anys 1956-58, es produïren unes fortes gelades que van malmetre greument un dels principals cultius de la comarca: l'olivera, cosa que ocasionà una altra emigració forta cap a Barcelona; els reclamaven les famílies que ja havien emigrat anteriorment i l'oferta de treball de l'àrea industrial. Després ha anat baixant a poc a poc fins estacionar-se pels voltants dels 13.732 habitants, xifra que dona l'últim cens de 1981.

L'evolució de la maquinària de la comarca és la següent: El 1964 hi havia 97 tractors, el 1973 passà a 706, per arribar el 1967 a 1.461. Aquest increment fou degut al gran nombre de

pagesos que van entrar a treballar a la Central Nuclear d'Ascó. Així els caps de setmana podien conrear les seves terres.

La Central Nuclear d'Ascó va fer que augmentés desmesuradament la maquinària; si tenim en compte que ens trobem amb una comarca de secà, això provoca un fort endeutament a l'explotació al comprar un excés de maquinària el qual s'agreuja amb els continus increments dels preus dels combustibles. Arribarà un dia, no molt llunyà, que no els podran pagar.

Per una altra banda aquest fenomen, a la comarca, ha fet que no es tractés el seu veritable desenvolupament integral amb la potenciació de la denominació d'origen (Terra Alta), cosa que potenciarà la qualitat dels vins, els envasats, les xarxes comercials, la qualitat de l'oli d'oliva, l'elaboració de l'oliva en conserva, el cooperativisme, els regadius, etc.

Si tot això que dic de la comarca ho posem dintre d'un context històric i de desenvolupament, respon, en certa mesura, a la crisi de l'agricultura tradicional dels anys 60 que ha sofert grans àrees de secà de la nostra geografia. La crisi de l'agricultura tradicional fa que grans contingents de població rural, passi a zones industrials, cosa de què aquesta comarca no s'ha lliurat. A causa de l'increment dels sous pel que fa als preus pagats als pagesos, i si el camp volia incrementar la productivitat com el desenvolupament exigia, havia d'eliminar mà d'obra del sector, que, a la vegada, era ben rebuda a les zones de desenvolupament industrial, cosa que empobria i marginava moltes comarques agràries.

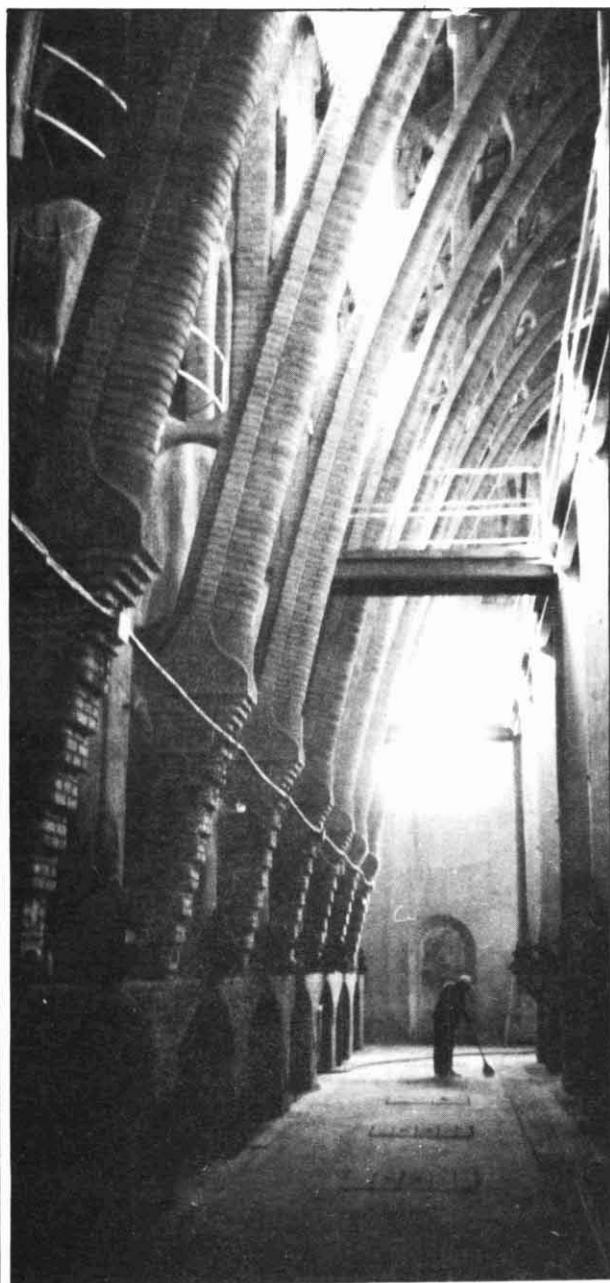
La segona «crisi energètica» s'inicià cap als anys 73, amb l'increment del preu del petroli, -encara no està resolta, ni en perspectives de solució- ja que la crisi de l'agricultura moderna, es basa en el malversament de l'energia, que és molt cara i n'hi ha poca. Malgrat això, s'està consumint molta energia en forma de maquinària, combustibles, adobs, herbicides, insecticides, etc. i a curt termini no està assegurat que pugui haver-n'hi prou com per seguir el nivell actual de consum si es té per segur que els preus aniran pujant any rera any.

A la comarca de la Terra Alta, a més a més, d'estar patint els problemes de l'agricultura moderna, per la crisi de l'energia el fet de la construcció de la Central Nuclear d'Ascó, ha fet que s'agreuïn més, sobretot de cara al futur, degut al fort augment de la maquinària, dintre del creixement de la crisi energètica.

Per altra part, als últims 10 anys, s'han arrancat de 1.100 a 1.500 Hes. d'oliveres i s'han posat de 1.500 a 2.000 Hes. d'ametllers cultiu que, tothom sap, de cada 5 anys, dos o tres no

produeix, per les gelades tardanes que sovintegen la nostra comarca. Si aquest cultiu s'ha incrementat respecte al de l'olivera, no ha estat perquè produeixi més, sinó perquè el nombre de jornals per Ha. és molt més petit, a l'ametlla que a l'oliva, i això permet anar a treballar a la Central Nuclear.

Un altre problema greu que hi ha plantejat a la comarca, amb l'agricultura moderna, és la desertització del terra. Al no aportar matèria orgànica, a l'augmentar el nombre de llaurades a l'any, la falta de racionalitat de l'utilització dels adobs nitrogenats, herbicides i insecticides, està provocant la desertització (falta de retenció de l'aigua pel terra, pèrdua de l'estructura) a marxés forçades i a l'augment de la caliza activa.

Tota aquesta sèrie de coses ha fet que la comarca s'hagi empobrit de forma alarmant ara per ara i si no s'hi posa remei ràpidament, les perspectives són molt dolentes, per tal com estan d'empobrits i desgastats els recursos agraris: el terra, l'aigua, el capital, la població envellida, els canals de comercialització arcaics, cooperatives no posades al dia, la falta de qualitat dels nostres productes, etc.

Tot això fa que la joventut pagesa pensi a marxar a sortir-se del sector, encara que hi ha poques possibilitats, unes altres famílies de la comarca tenen montada la seva estructura econòmica en base a les pensions de jubilació dels vells.

Per arreglar part de tots aquests vells problemes i potenciar un desenvolupament comarcal, cal que hi hagi una voluntat política per part del Govern de la Generalitat. Els polítics de la comarca han de deixar la demagògia electoralista i posar-se a treballar decididament en tots els problemes esmentats i no solament per aquells que donen més vots. Cal implicar i entusiasmar a tots els joves de la comarca mitjançant crèdits i subvencions que siguin viables econòmicament, i que puguin ser ells qui prenguin les decisions. Se'ls ha de fer veure que el seu futur està en la producció i comercialització dels productes del camp i no en les pensions dels vells ni fora de l'agricultura.

S'ha d'implicar els Ajuntaments en aquest desenvolupament rural: fent més habitables els pobles, col.laborant amb els veïns per millorar l'entorn ecològic i urbanístic, fent partíceps i responsables tots els ciutadans. Sense malversar medis econòmics com és costum.

També s'han d'implicar els organismes de l'Administració presents a la Comarca, S.E.A. Medio Natural, (ICONA), IRYDA, Medio Rural, Sindicat de Pagesos, Escoles, tant d'E.G.B., com de Formació Professional i BUP, Bancs, Caixaes, etc. Les Cooperatives són empreses socials que poden tenir una importància molt destacada, ja que el 60 o 80% de la producció passa per elles. El futur està en la qualitat i en saber comercialitzar els nostres productes. La Denominació d'Origen s'ha de potenciar i posar els homes millors i més entregats al davant per fer realitat el desenvolupament comarcal. Això vol dir treball i sacrifici, però és agafar la paella pel manec, abordar el problema en tota la seva dimensió, perquè els moments de crisi social i econòmica i l'atur que viu la nostra societat, així ho exigeixen.

El tipus de desenvolupament rural que necessita la comarca no sóc jo, qui l'ha de traçar, solament he esmentat els punts més candents, però el vertader desenvolupament comarcal sortirà de la gestió democràtica de totes les forces polítiques, socials i grups amb interessos dintre de la comarca.

José GALLEGÓ FRIAS